

BŪSIMŪJŲ PEDAGOGŲ POŽIŪRIS Į SAVANORIŠKOS VEIKLOS BEI „MINKŠTŪJŲ“ GEBĖJIMŲ UGDYMO(SI) SĄSAJAS: LIETUVOS IR LATVIJOS AUKŠTŪJŲ MOKYKLŲ ATVEJIS

Algimantas Bagdonas¹, Nijolė Meškeliėnė¹, Svetlana Ušča², Jana Grava³

¹Kauno kolegija, ²Rezeknės technologijų akademija, ³Liepojos universitetas

Anotacija. Pedagogo vaidmuo, prisidedant prie ateities kartos ugdymo yra be galo svarbus, todėl ir pats pedagogas turi turėti ne tik plačių profesinių žinių bet ir stiprinti asmeninius ir tarpasmeninius gebėjimus, dar kitaip vadinamus „minkštaisiais“ gebėjimais, kurie padėtų tapti brandžia asmenybe, gebančia spręsti savo problemas, aktyviai veikti darbinėje aplinkoje, gebančia dirbti tiek savarankiškai, tiek grupėje, imtis iniciatyvos ir pan. Straipsnyje keliamas probleminis klausimas – kokios savanoriškos veiklos ir studentų „minkštųjų“ gebėjimų ugdymo(si) sąsajos? Tyrimo tikslas – atskleisti būsimųjų pedagogų požiūrį į savanoriškos veiklos bei „minkštųjų gebėjimų“ ugdymo(si) sąsajas. Tyrime taikyti mokslinės literatūros ir dokumentų analizės, apklausos raštu ir gautų duomenų statistinės analizės metodai. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad savanoriška veikla gali būti labai įvairių formų – savanoriška veikla ir savanoriška taryba, vietinė, nacionalinė ir tarptautinė savanoriška veikla, specializuota veikla, konkrečios amžiaus grupės atstovų veikla, trumpalaikė ir ilgalaikė. Kiekviena forma turi savų pranašumų, tad labai svarbu pasirinkti ne tik temą, bet ir formą, atitinkančią savanorišką veiklą užsiimančio asmens poreikius. Tyrimo rezultatai parodė, kad tiek Lietuvos, tiek Latvijos studentų dalyvavimas savanoriškoje veikloje nėra sistemingas. Apžvelgus tyrimo rezultatus matosi, kad Lietuvos studentų įgytų sustiprintų „minkštųjų“ gebėjimų savanoriškos veiklos metu mastas didesnis, lyginant su Latvijos studentais. Abiejų šalių būsimieji pedagogai teigiamai vertina ir patį savanorystės reiškinį, ir savanorystės metu įgyjamus „minkštuosius“ gebėjimus, ypač svarbius specialisto kompetencijų plėtrai, pedagoginei profesinei bei visuomeninei veiklai. Tiek Lietuvos, tiek Latvijos studentai aukštai vertina savanoriškos veiklos svarbą ir mano, kad įgijo svarbios patirties ir išugdė bei sustiprino šiuos „minkštuosius“ gebėjimus, kurie labai svarbūs jų būsimoje profesinėje veikloje: gebėjimą dirbti komandoje, gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti, gebėjimą priimti sprendimus, gebėjimą organizuoti ir planuoti.

Reikšminiai žodžiai: kompetencijos, „minkštieji“ gebėjimai, pedagoginių studijų studentai, savanoriška veikla.

Įvadas

Temos aktualumas. Šiuolaikinėje visuomenėje žmogiškieji išteklių yra vieni iš svarbiausių organizacijos išteklių, darančių įtaką kasdieninio darbo rezultatams. Darbuotojo turimos kompetencijos, darbinė patirtis, individualios savybės – tai žmogiškasis kapitalas, kuris yra organizacijos vystymosi ir sėkmės veiksnys. Dinamiškoje ir sparčiai besikeičiančioje aplinkoje yra svarbu mokėti prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių, išlaikyti gerą darbinę formą būti lankstiems, atviriems naujovėms, nuolat ieškoti iššūkių dirbant ir mokantis, suprasti, kaip bendradarbiaujant galima pasiekti geresnių rezultatų (Valickas, Chomentauskas, Dereškevičiūtė, Žukauskaitė, Navickienė, 2015, p. 11). Pedagogo vaidmuo, prisidedant prie ateities kartos ugdymo, yra be galo svarbus, todėl ir pats pedagogas turi turėti ne tik plačių profesinių žinių bet ir būti inovatoriumi, dalyvaujančiu švietimo sistemos pokyčių planavimo ir įgyvendinimo procese. Formalios pedagoginės studijos aukštojoje mokykloje suteikia akredituotų žinių paketą, tačiau šalia to būtina ugdyti(s) ir stiprinti asmeninius ir tarpasmeninius gebėjimus dar kitaip vadinamus „minkštaisiais“ gebėjimais, kurie

padėtų tapti brandžia asmenybe, gebančia spręsti savo problemas ir aktyviai veikti darbinėje aplinkoje. Įstaigose ir organizacijose dažnai teikiama pirmenybė tiems darbuotojams, kurie yra lankstūs, prisitaikantys, gali susidoroti su netikėtumais, gebėti dirbti tiek savarankiškai, tiek grupėje, yra bendraujantys, atsakingi ir gebantys imtis iniciatyvos (Valickas ir kt., 2015, p. 10). Būsimo pedagogo studijos aukštojoje mokykloje nėra vien profesinės kvalifikacijos ir atitinkamų kompetencijų įgijimas, bet ir galimybė kryptingai rengtis profesinei veiklai, išnaudojant popaskaitines praktines veiklas, kurių metu gali būti vystomi ir ugdomi „minkštieji“ gebėjimai, vėliau „leidžiantys prisitaikyti prie nuolat vykstančių socialinių transformacijų ir veikos pasaulio pokyčių bei individui keliamų naujų reikalavimų profesinėje veikloje“ (Lamauskas ir Augienė, 2015, p. 24).

Savanoriška veikla yra socialinės įtraukties išraiška daranti transformacinį poveikį visuomenei, prisidedanti prie pačios pilietinės visuomenės kūrimo yra ekonominis augimo pagrindas, prielaida užimtumui didinti bei mažinti ekonominę ir socialinę atskirtį. Lietuvos Respublikos Seimas 2022 metus paskelbė savanorystės metais, pripažindamas, kad savanorystės patirtis lavina asmeninius įgūdžius, skatina socializaciją bei

savirealizaciją ir tampa patirtimi bei ateities kapitalu, kurį vėliau visuomenė, ypač jaunimas, gali pritaikyti ir darbo rinkoje (LR Seimo 2021-05-13 Nutarimas Nr. XIV-314). ES Tarybos rekomendacijose teigiama, kad neformalusis ir savaiminis mokymasis atlieka svarbų vaidmenį ugdant būtinus tarpasmeninius, bendravimo ir kognityvinius gebėjimus, tokius kaip kritinis mąstymas, analizės įgūdžiai, kūrybiškumas, problemų sprendimas ir atsparumas, kurie padeda, tapti aktyviais piliečiais ir dirbti (ES Tarybos rekomendacija, 2018, p. 189).

Apžvelgus įvairių autorių (Karasevičiūtė, 2013; Lippman, Ryberg, Carney, Moore, Trends, 2015; Khasanzyanova, 2017) nuomones savanorystės klausimu, galima teigti, kad savanorystė lemia jaunų žmonių socialinio pasitikėjimo savimi ir kritinio mąstymo gebėjimų ugdymą, savanoriška veikla kuria naudą tiek savanoriui (sudaro sąlygas asmeniniam tobulėjimui, savirealizacijai), tiek savanorišką veiklą organizuojančiai organizacijai (sutelkia žmogiškuosius išteklius misijai įgyvendinti, tikslams siekti), tiek valstybei (formuoja pilietinę visuomenę, kaupiamas socialinis kapitalas, prisidedama kuriant gerovės valstybę). Savanoriška veikla skatina asmeninį tobulėjimą, ugdo socialinio naudingumo jausmą, bendruosius žmogaus gebėjimus – tai laikas, skirtas naudingai veiklai dėl kitų (Pevnaya ir Pevnaya, 2019, p. 384; Karasevičiūtė, 2013, p. 5; Jaunimo savanoriškos veiklos vystymas Lietuvoje, 2020, p. 3). Anot Lippman, Ryberg, Carney, Moore, Trends (2015), aukštasis mokslas nesuteikia visų žinių ir gebėjimų, reikalingų sėkmingam prisitaikymui šiuolaikinėje visuomenėje. Asmeniniai ir tarpasmeniniai įgūdžiai – dar kitaip vadinami „minkštieji“ gebėjimai – papildo profesinius įgūdžius ir yra esminiai asmenybės formavimo dalimi. Vienas „minkštųjų“ gebėjimų būdų gali būti savanoriška veikla asociacijose ir nevyriausybinėse organizacijose (Khasanzyanova, 2017, p. 363). Studentams planuojant karjerą savanoriška veikla yra vienas iš veiksmų, galinčių prisidėti prie karjeros valdymo, pagerinti jų tolesnę karjeros perspektyvą, padėti užimti geresnes pozicijas darbinėje veikloje. Dalyvaudami savanoriškoje veikloje jie turi galimybę suvokti savo asmeninį potencialą, įgyti „minkštųjų gebėjimų“, strategiškai svarbių būsimai karjerai. Įsitraukimas į savanorišką veiklą leidžia sužinoti savo vertybines nuostatas, suteikia galimybę spręsti iškilusias problemas, pažinti ir priimti skirtingas kultūras, pažinti žmonių santykius, dirbti komandoje, ši veikla ugdo konfliktų sprendimo, kritinio mąstymo, vadovavimo įgūdžius, kurie leidžia pasirengti karjerai ir įgyti pasitikėjimo

savimi (Fényes, Markos, Mohácsi, 2021, p. 4; Boru, 2017, p. 148; Giancaspro ir Manuti, 2021, p. 8).

Problemos pagrindimas. Siekiant pažymėti savanorystės įteisinimo Lietuvoje dešimtmetį ir atkreipti dėmesį į visuomenės įsitraukimo į savanorišką veiklą svarbą bei savanorių indėlį, Lietuvos Respublikos Seimas 2021 m. priėmė nutarimą „Dėl 2022 metų paskelbimo Savanorystės metais“. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2021 m. patvirtino Savanorystės metų minėjimo 2022 m. planą, kuriame numatytos edukacinės ir kultūrinės iniciatyvos, mokymai, renginiai, planuojamos parengti metodikos, tyrimai ir planuojama tobulinti teisinę bazę, reguliuojanti savanorišką veiklą. Sėkmingai būsimai profesinei karjerai svarbu profesinius įgūdžius papildyti „minkštaisiais“ gebėjimais. Vienas „minkštųjų“ gebėjimų įgijimo būdų yra savanoriška veikla asociacijose ir nevyriausybinėse organizacijose (Khasanzyanova, 2017, p. 363). Šio tyrimo metu buvo aktualu išsiaiškinti būsimų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų įsitraukimo į savanorišką veiklą mastą ir galimybes šios veiklos metu išsiugdyti „minkštuosius“ gebėjimus, reikalingus profesinėje veikloje. Šios temos tyrimų laukas – tai Lietuvos ir Latvijos aukštųjų mokyklų studentų, pasirinkusių Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijas, savanoriškos veiklos patirtis ir šios veiklos įtaka „minkštųjų“ gebėjimų ugdymui(si). Pedagoginių studijų studentai pasirinkti todėl, kad ugdymo praktikoje vyksta ugdytojų ir ugdytinių bendravimas, keičiamasi nuomonėmis ir patirtimis, palaikomas ryšys su socialiniais partneriais, bendruomenėmis. Taigi savanoriška veikla papildo pedagoginį procesą tiek mokymo(si), tiek popamokinėse veiklose. Tokios veiklos reikalauja išsiugdytų gebėjimų, kompetencijų, patirčių, šiame tyrime vadinamų „minkštaisiais“ gebėjimais. Todėl darbe keliami **tyrimo klausimai**: kaip pedagoginių programų studentai įsitraukia į savanoriškas veiklas? Kokie motyvai skatina studentus įsitraukti į savanoriškas veiklas? Kaip savanoriškoje veikloje ugdo(si) „minkštieji“ gebėjimai?

Tyrimo problema – koks būsimųjų pedagogų požiūris į savanoriškos veiklos bei „minkštųjų“ gebėjimų ugdymo(si) sąsajas?

Tyrimo objektas – studentų savanoriškos veiklos ir „minkštųjų“ gebėjimų ugdymo(si) sąsajos.

Tyrimo tikslas – atskleisti būsimųjų pedagogų požiūrį į savanoriškos veiklos bei „minkštųjų“ gebėjimų ugdymo(si) sąsajas.

Tyrimo uždaviniai:

1. teoriškai pagrįsti savanoriškos veiklos sąsajas su „minkštųjų“ gebėjimų ugdymu(si);

2. empiriškai atskleisti Kauno kolegijos, Rezeknės technologijų akademijos ir Liepojos universiteto pedagogikos programos studentų požiūrį į savanorišką veiklą ir jos sąsajas su „minkštųjų“ gebėjimų ugdymu(si).

Tyrimo metodai: duomenų rinkimo metodai – mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, apklausa raštu; duomenų apdorojimo metodas – aprašomoji statistika ir apibendrinimas.

Savanoriškos veiklos samprata

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengtame komunikate dėl ES politikos ir savanoriškos veiklos (2011, p. 2) teigiama, kad savanoriška veikla yra svarbus asmenų pilietiškumo raiškos būdas, skatinantis socialinę sanglaudą ir solidarumą, teikiantis vertingos ekonominės naudos visuomenei ir leidžiantis žmonėms realizuoti savo vidinį potencialą. Savanoriška veikla yra socialinės įtraukties išraiška, prisidedanti prie pilietinės visuomenės kūrimo ir socialinio kapitalo kaupimo. Tuo pačiu „savanoriška veikla skatina asmeninį tobulėjimą, ugdo socialinio naudingumo jausmą, bendruosius žmogaus gebėjimus – tai laikas, skirtas naudingai veiklai dėl kitų“ (Karasevičiūtė, 2013, p. 5). Savanorystės plėtra yra įvardinama Europos Sąjungos valstybių prioritetuose. Pripažįstant savanorystės svarbą Europos demografiniams ir ekonominiams pokyčiams Europos komisija 2011 metus paskelbė savanoriškos veiklos metais. Tai leido sutelkti dėmesį į savanoriškos veiklos svarbą, skatinant savanorystę Europos Sąjungos šalyse, suteikė pagrindą įstatyminei bazei. Lietuvoje ir Latvijoje savanorystė pradėjo plėtotis po nepriklausomybės atkūrimo. Siekiant lanksčios ir saugios savanoriškos veiklos Lietuvoje priimtas Savanoriškos veiklos įstatymas (2011), o Latvijoje – Savanoriško darbo įstatymas (2015). Savanoriškos veiklos sąvoka tiek Lietuvoje, tiek Latvijoje, lyginant su kitomis Europos valstybėmis, yra dar nauja, tačiau įvertinant jos raidos žingsnius, galima teigti, kad ji formuojasi ir stiprėja. Europos Sąjungos dokumentuose ypač akcentuojama jaunimo įtraukimo į savanorišką veiklą svarba, todėl šiandieninėje ES 2019–2027 m. Jaunimo strategijoje ypatingą dėmesį siūloma skirti savanoriškos veiklos skatinimui.

Šiame tyrime vadovaujamosi LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos portale <https://socmin.lrv.lt/> (Savanoriška veikla, 2022) pateikiama savanoriškos veiklos samprata – savanoriška veikla tai savanorio, ne jaunesnio nei 14 metų amžiaus, neatlyginamai atliekama visuomenei naudinga veikla, kuri vykdoma sudarius susitarimą žodžiu ar raštu. Savanoriškos veiklos

sutartys privalo būti sudaromos tik tais atvejais, jei organizacija kompensuoja savanorio patirtas išlaidas ar to pageidauja bent viena iš sutartį sudarančių pusių. Savanoriškos veiklos ypatumus, principus, savanorio ir savanoriškos veiklos organizatoriaus teises ir pareigas, organizavimo tvarką, savanorių draudimo ir išlaidų kompensavimo atvejus nustato Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymas. Savanorystė gali būti labai įvairių formų – savanoriška veikla ir savanoriška tarnyba, vietinė, nacionalinė ir tarptautinė savanoriška veikla, specializuota veikla, konkrečios amžiaus grupės atstovų veikla, trumpalaikė ir ilgalaikė. Kiekviena forma turi savų pranašumų, tad labai svarbu pasirinkti ne tik temą, bet ir formą, atitinkančią savanoriška veikla užsiimančio asmens poreikius.

„Minkštieji“ gebėjimai profesinėje veikloje

Šiame tyrime, apibūdinant „minkštųjų gebėjimų“ sampratą, remiamasi Lippman, Ryberg, Carney, Moore, Trends (2015), Kechagias (2011), Cinque (2016) definicijomis, apibrėžiančiomis minkštuosius gebėjimus kaip kiekvienam specialistui būtiną savybių, nuostatų, gebėjimų, kompetencijų rinkinį, įgyjamą mokymosi, veiklos, darbo procese. Šie gebėjimai tobulinami mokymosi visą gyvenimą kontekste įvairiuose mokymosi, savišvietos, saviugdos, profesinės veiklos kontekstuose. „Minkštieji“ gebėjimai pripažįstami kaip sėkmės faktorius profesinės karjeros kelyje. „Minkštieji“ gebėjimai (*soft skill*) – tai elgesys, vertybinės nuostatos ir asmeninės savybės, kurios leidžia žmones efektyviai ir sėkmingai veikti darbo aplinkoje, dirbti komandoje, ir pasiekti savo išsikeltus tikslus. Šie gebėjimai sėkmingai papildo profesinius gebėjimus (Lippman, Ryberg, Carney, Moore, Trends, 2015, p. 4).

„Minkštuosius“ gebėjimus apibrėžiame kaip vidinius ir tarpasmeninius (socialinius ir emocinius) gebėjimus, būtinus asmeniniam tobulėjimui, sąveikai su aplinka, sėkmės užtikrinimui darbo vietoje (Kechagias, 2011, p. 33).

„Minkštieji“ gebėjimai dar vadinami – gyvenimo gebėjimais (*life skills*), skersiniais gebėjimais (*transversal skills*), sėkmingo gyvenimo kompetencijomis (*key competencies for a successful life and a well-functioning society*), viso gyvenimo mokymosi kompetencijomis (*key competences for lifelong learning*), bendrosiomis kompetencijomis (*generic competences*), 21 amžiaus kompetencijomis (*21st century skills*), būsimo darbo gebėjimais (*future work skills*) (Cinque, 2016, p. 167).

„Tuning“ projekto metu (2006) buvo išskirtos trys bendrųjų kompetencijų grupės, kurias kaip

aktualias įvardijo aukštojo mokslo institucijos ar įmonės: instrumentinės (gebėjimas organizuoti ir planuoti, gebėjimas spręsti problemas, bendravimas žodžiu ir raštu, užsienio kalbos mokėjimas ir pan.), tarpasmeninės (kritinės ir savikritinės savybės, darbas grupėje, gebėjimas bendrauti su kitų sričių žinovais ir pan.) ir sisteminės (gebėjimas žinias taikyti praktikoje, gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų, lyderystė / vadovavimas, gebėjimas dirbti savarankiškai, iniciatyvumas, verslumas ir pan.) (Tuning, 2006, p. 21). Remiantis tarptautinių organizacijų UNESCO, Pasaulio ekonomikos forumo ir EBPO tyrimais, XXI a. gebėjimai skiriasi nuo tradicinių akademinų ir profesinių gebėjimų ir asocijuojasi su gilesniu mokymusi ir tokiomis kompetencijomis, kaip analitinis mąstymas, problemų sprendimas ar komandinis darbas (Trepulė, p. 2). Paprastai šie gebėjimai aukštosiose mokyklose nėra kryptingai ugdomi. „Darbavių pasiteiravus, kokių darbuotojų jie ieško, kaip vieną pagrindinių apsisprendimo svertų jie paprastai mini komunikacijos gebėjimus, o netrukus ima vardinti ir kritinį mąstymą, problemų sprendimą ir gebėjimą glaustai rašyti, o taip pat nurodo kitus socialinius, emocinius ir su charakteriu susijusius dalykus“ (Trepulė, p. 2). Amerikos Child Trends tyrimų institutas 2015 m. parengė studiją – Pagrindiniai minkštieji gebėjimai, skatinantys jaunimo darbo jėgos sėkmę. Šioje studijoje, apžvelgus JAV, JK, Kanados ir Europos šalių daugiau nei 380 šaltinių (empiriniai tyrimai, darbavių tyrimai, tarptautinių projektų išvados) bei įvertinus ekspertų nuomonę, tyrėjų grupė pateikė pagrindines „minkštųjų“ gebėjimų kategorijas, padedančias sėkmingai prisitaikyti darbo aplinkoje (Lippman, Ryberg, Carney, Moore, Trends, 2015, p. 5):

- socialiniai gebėjimai (pagarba aplinkiniams, elgesys, konfliktų sprendimas),
- komunikavimo gebėjimai (rašytiniai, neverbaliniai ir klausymo įgūdžiai),
- aukštesnio mąstymo lygio gebėjimai (problemų sprendimo, kritinio mąstymo, sprendimo priėmimų),
- savikontrolės gebėjimai (psichinės pusiausvyros išlaikymas, emocijų valdymas, dėmesio sutelktumas),
- savęs suvokimo gebėjimai (pasitikėjimas savimi, savimonė, savigarba).

Aukštosios mokyklos, rengiančios būsimus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus, labiau orientuotos į akademinų ir profesinių gebėjimų ugdymą. Nemaža dalis absolventų, baigusių studijas, gali susidurti su iššūkiais profesinėje veikloje dėl „minkštųjų“ gebėjimų stokos. Siekiant profesionalumo darbinėje veikloje svarbu bendravimo ir bendradarbiavimo,

laiko planavimo, darbo komandoje, konfliktų sprendimo ir pan. gebėjimai. Akadēmiskās informācijas centrs (Latvija) kartu su Archimedes (Estija) ir Studiju kokybės vertinimo centru (SKVC, Lietuva) atlikto tyrimo pagrindu galima teigti, kad Baltijos šalys Lietuva ir Latvija dėl geografinės padėties, istorinio konteksto, dabartinės socialinės ir ekonominės padėties turi bendrų bruožų, todėl jų švietimo sistemos yra panašios (Automatinis pripažinimas tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos, 2015). Lietuvos ir Latvijos pedagogų rengimo teisiniuose dokumentuose – Pedagogų rengimo reglamente (2010) ir Mokytojo profesijų kompetencijos apraše (2007) bei Mokytojo profesiniame standarte (Skolotāja profesijas standarts, 2020) galima išskirti šiuos „minkštuosius“ gebėjimus, reikalingus pedagogo profesinei kvalifikacijai įgyti: lyderystė, kūrybiškumas, problemų sprendimas, kritinis mąstymas, socialinis teisingumas, pilietiškumas, nuolatinis tobulėjimas, pokyčių valdymas, socialiniai emociniai, bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimai.

Apžvelgus Lietuvos CV bankas, dirba.lt, CV market bei Latvijos Cvv.p.nva.gov.lv, Kurdarbs.lv darbo paieškos portalus (žiūrėta 2023 m. sausio mėn.) galima pastebėti, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos ieško pedagogų, turinčių šiuos „minkštuosius“ gebėjimus – pozityviai bendraujantys, gebantys dirbti komandoje, prisitaikantys prie kintančios aplinkos, turintys planavimo ir organizavimo gebėjimų ir pan. Pačių studentų nuomone, „siekiant sėkmingos karjeros svarbiausios, yra tarpasmeninės kompetencijos, t. y. ryškiai išreikštas socialinės interakcijos poreikis, aukštai vertinamos bendrosios kompetencijos, leidžiančios prisitaikyti prie nuolat vykstančių socialinių transformacijų ir veikos pasaulio pokyčių bei individui keliamų naujų reikalavimų profesinėje veikloje“ (Lamanauskas, Augienė, 2015, p. 24)

Tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant atskleisti Kauno kolegijos, Rezeknės technologijų akademijos ir Liepojos universiteto pedagogikos programos studentų požiūrį į savanorišką veiklą ir jos sąsajas su „minkštųjų“ gebėjimų ugdymu(si), 2022 m. spalio – gruodžio mėn. atliktas būsimųjų pedagogų nuomonių tyrimas. Taikytas metodas – apklausa (raštu). Siekiant atskleisti šių trijų aukštųjų mokyklų pedagoginių programų studentų požiūrį į savanorišką veiklą ir šios veiklos sąsajas su „minkštųjų“ gebėjimų ugdymu(si) bei pedagogine veikla, parengtas klausimynas. Klausimyno instrumentarius rengtas remiantis teorinėje tyrimo dalyje nagrinėtų autorių ir dokumentų apibrėžtais

teoriniais kriterijais: „Tuning“ projekto (2006) metu išgrynintomis bendrosiomis kompetencijomis, Lietuvos ir Latvijos darbo paieškos portaluose pateiktais darbdavių reikalavimais ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, Lietuvos bei Latvijos teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais pedagogų rengimą, Amerikos mokslininkų parengta studija – Pagrindiniai minkštieji gebėjimai, skatinantys jaunimo darbo jėgos sėkmę (2015).

Parengtas klausimynas studentų savanoriškos veiklos patirčiai atskleisti ir jos sąsajoms su „minkštųjų“ gebėjimų ugdymu(si) nustatyti, pagrindžiant instrumentą teorinėje darbo dalyje ištirtomis savanoriškos veiklos charakteristikomis, savanorystės patirties aktualumu, „minkštųjų“ gebėjimų, reikšmingų pedagoginėje veikloje, kriterijais. Klausimynas sudarytas iš 16 klausimų (5 klausimai sudaryti iš grupės teiginių, nuo 5 iki 19), kurie sudarė 4 prasminius klausimų blokus: savanoriškos veiklos samprata, rūšys, dalyvavimo patirtis (6 klausimai); savanoriškos veiklos reikalingumas, aktualumas, įtaka (5 klausimai), „minkštųjų“ gebėjimų aktualumas bei jų ugdymasis savanoriškoje veikloje ir reikalingumas pedagoginėje praktikoje (5 klausimai, 2 iš jų susideda iš 19 teiginių). Anketinė apklausa atlikta renkant kiekybinio pobūdžio empirinius duomenis. Apklausa vykdyta internetinės apklausos metodu portale www.apklausa.lt, tolesniam apdorojimui apklausos rezultatai sukelti į *Excel* formatą. Šiame straipsnyje apibendrinti duomenys pateikiami lentelėse. Respondentų imtis yra reprezentatyvi, nes tyrimo populiacijos dydis – 464 asmenys, tiriamųjų imties dydis – 327 studentai (tikimybė – 95 proc., o paklaida – 3 proc.). Anketų grįžtamumas – 77,5 proc. Tyrimas vyko trijose aukštojo mokslo įstaigose: Kauno kolegijoje, Rezeknės technologijų akademijoje ir Liepojos universitete. Vykdam tyrimą Kaune išdalintos 263 anketos (visiems Ikimokyklinio ir Priešmokyklinio ugdymo studijų programos studentams), grįžo užpildytų – 162 (grįžtamumas –

62 proc.), Rezeknėje išdalintos 54 anketos (visiems Ikimokyklinio ugdymo studijų programos studentams), grįžo užpildytų – 49 (grįžtamumas 91 proc.), Liepojoje išdalintos 147 anketos (visiems Ikimokyklinio ugdymo studijų programos studentams), grįžo užpildytų – 116 anketų (grįžtamumas – 79 proc.). Straipsnyje analizuojami ir lyginami kaip du atskiri vienetai Lietuvos Kauno kolegijos studentų (toliau – LT) bei Latvijos Rezeknės technologijų akademijos ir Liepojos universiteto studentų (toliau – LV) apklausos duomenys. Atliekant tyrimą laikytasi tyrimo etikos reikalavimų: tyrimo dalyviams tiksliai ir aiškiai paaiškintas tyrimo tikslas, tyrimo naudingumas, leista apsispręsti dėl savanoriško dalyvavimo tyrime, išsaugotas tiriamųjų anonimiškumas. Tyrimo duomenys panaudoti apibendrinti ir tik moksliniais tikslais.

Šiame straipsnyje pateikiama tik dalis apklausos rezultatų, atskleidžiančių studentų įsitraukimo į savanorišką veiklą mastą ir įgytų sustiprintų „minkštųjų“ gebėjimų, reikalingų būsimoje pedagoginėje veikloje, raišką.

Tyrimo rezultatų analizė

Pastaraisiais metais pastebima jaunimo įsitraukimo į savanorišką veiklą didėjimo tendencija. Eurobarometro 2019 m. atliktos apklausos rodo, kad Lietuvoje per pastaruosius 12 mėn. į savanorišką veiklą įsitraukė 31,3 proc., o Latvijoje – 27,9 proc., kai tuo tarpu ES vidurkis – 31,8 proc. (Eurobarometer 478, 2019, p. 33). Analizuojant tyrimo apklausos respondentų pateiktus duomenis išsiaiškintas respondentų dalyvavimo savanoriškoje veikloje mastas. Tiek Lietuvos, tiek Latvijos Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijų programų studentų bendra dalyvavimo savanoriškoje veikloje patirtis – 57,4 proc. ir 66,4 proc., tačiau ji dažniausiai nesisteninga (1 lentelė).

1 lentelė. Studentų savanoriškos veiklos patirtis

Teiginys	LT studentai (proc.)	LV studentai (proc.)
Savanoriškoje veikloje dalyvauju reguliariai	14,6	17,9
Savanoriškoje veikloje dalyvauju laikas nuo laiko	50,4	61,5
Savanoriškoje veikloje dalyvauju atsitiktinai	47,1	48
Savanoriškoje veikloje niekada nedalyvavau, bet norėčiau dalyvauti	49,2	45,13
Savanoriškoje veikloje niekada nedalyvavau ir nenoriu dalyvauti	8	5,3

Reguliariai savanoriškoje veikloje dalyvavo tik 14,6 proc. Lietuvos ir 17,9 proc. Latvijos studentų, kita dalis dažniausiai dalyvavo ne reguliariai, o laikas nuo laiko (LT – 50,4 proc., LV – 61,5 proc.) ar atsitiktinai (LV – 47,1 proc., LV – 48 proc.).

Taigi tyrimo rezultatai patvirtina teorinėje dalyje analizuotą reiškinį, kai Europos ekonomikos

ir socialinių reikalų komiteto pateiktose išvadose ir rekomendacijose taip pat teigiama, kad „šiuo metu europiečiai yra labiau linkę įsipareigoti trumpalaikei savanoriškai veiklai, kuri jiems yra akivaizdžiai naudinga, pavyzdžiui, savanoriška veikla festivalyje ar koncerte, jie nėra linkę prisiišti

ilgalaičių išipareigojimų nustatytiems visuomenės poreikiams patenkinti“ (Pater, 2022, p. 162).

Beveik pusė respondentų, niekada nedalyvavusių savanoriškoje veikloje, pareiškė, kad ateityje norėtų dalyvauti (LT – 49,2 proc., LV – 45,13 proc.). Tyrimo metu išryškėjo, kad pagrindinės priežastys, motyvuojančios užsiimti

savanoriška veikla – noras padėti kitiems (LT – 21,3 proc., LV – 26,3 proc.) ir išbandyti save skirtingose veiklose (LT– 14,3 proc., LV – 14,7 proc.). Kaip dar vieną, labai svarbų aspektą, Lietuvos studentai įvardino savo asmeninių savybių tobulinimą (13,2 proc.), o Latvijos studentai – naujų iššūkių ieškojimą (15 proc.) (2 lentelė).

2 lentelė. Motyvai, paskatinę studentų dalyvavimą savanoriškoje veikloje

Teiginys	LT studentai (proc.)	LV studentai (proc.)
Noras padėti kitiems	21,3	26,3
Naujų draugų ir pažinčių radimas	7,9	8,7
Geriau pažinti save ir savo savybes	11,1	2,7
Įgyti didesnio pasitikėjimo savimi	10,2	3
Pasijusti svarbiu	3,5	4,5
Išbandyti save skirtingose veiklose	14,3	14,7
Tobulinti savo asmenines savybes	13,2	10,2
Noras dalyvauti visuomeniniame gyvenime	10,5	14,1
Naujų iššūkių troškimas	7,3	15

Mažiausiai svarbiu motyvu atitinkamai Lietuvos respondentai laiko – pasijusti svarbiu (3,5 proc.), o Latvijos – geriau pažinti save ir savo savybes (2,7 proc.). Pateiktam teiginiui, ar savanoriškos veiklos metu ugdomi / stiprinami „minkštieji“ gebėjimai pritarė 64,8 proc. Lietuvos apklaustųjų studentų ir 73,3 proc. Latvijos studentų.

Įvertinus „Tuning“ projekto (2006) metu išgrynintas bendrąsias kompetencijas, apžvelgus Lietuvos ir Latvijos darbo paieškos portalus, kuriuose pateikti darbdavių reikalavimai ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir Lietuvos bei Latvijos teisinius dokumentus, reglamentuojančius pedagogų rengimą, sudarytas svarbiausių 19 „minkštųjų“

gebėjimų blokas, suskirstytas į 5 kategorijas (socialiniai gebėjimai, komunikavimo gebėjimai, aukštesnio mąstymo lygio gebėjimai, savikontrolės gebėjimai, savęs suvokimo gebėjimai), kurios buvo išskirtos Amerikos mokslininkų parengtoje studijoje – Pagrindiniai minkštieji gebėjimai, skatinantys jaunimo darbo jėgos sėkmę (2015). Šis „minkštųjų“ gebėjimų blokas pateiktas respondentų įvertinimui (3 lentelė). Studentų buvo paprašyta sureitinguoti „minkštuosius“ gebėjimus pagal svarbą (5 – labai svarbu, 1 – visai nesvarbu), kuriuos laiko svarbiausiais jų būsimoje pedagoginėje veikloje bei kurie ugdomi bei stiprinami savanoriškos veiklos metu.

3 lentelė. Svarbiausi minkštieji gebėjimai, reikalingi pedagoginei profesinei veiklai, bei ugdomi / stiprinami savanoriškos veiklos metu

Minkštųjų gebėjimų kategorijos	Minkštieji gebėjimai	Lietuvos studentai		Latvijos studentai	
		Svarbiausi pedagoginėje veikloje	Ugdomi savanoriškos veiklos metu	Svarbiausi pedagoginėje veikloje	Ugdomi savanoriškos veiklos metu
Socialinė	Gebėjimas dirbti komandoje	4,8	4,6	4,6	4,5
	Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti	4,9	4,6	4,8	4,5
	Vidurkis:	4,85	4,6	4,7	4,5
Komunikavimo	Gebėjimas organizuoti ir planuoti	4,9	4,3	4,8	4,2
	Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,6	3,1	3,7	3,2
	Gebėjimas valdyti informaciją	4,6	3,8	4,6	3,7
	Tarpkultūrinio bendravimo gebėjimai	4,2	3,6	4	3,4
	Vidurkis:	4,3	3,7	4,3	3,6

Minkštųjų gebėjimų kategorijos	Minkštieji gebėjimai	Lietuvos studentai		Latvijos studentai	
		Svarbiausi pedagoginėje veikloje	Ugdomi savanoriškos veiklos metu	Svarbiausi pedagoginėje veikloje	Ugdomi savanoriškos veiklos metu
Aukštesnio mąstymo lygio	Gebėjimas valdyti problemų sprendimus	4,8	4,2	4,8	3,9
	Gebėjimas priimti sprendimus	4,8	4,4	4,8	4,2
	Gebėjimas taikyti žinias praktikoje	4,9	4,2	4,7	4
	Gebėjimas adaptuotis naujose situacijose (pokyčių valdymas)	4,8	4,4	4,6	4,1
	Gebėjimas generuoti naujas idėjas (kūrybiškumas)	4,8	4,1	4,6	3,9
	Gebėjimas vadovauti (lyderystė)	4,4	3,8	4,5	3,5
	Gebėjimas dirbti savarankiškai	4,6	4,2	4,5	3,9
	Verslumo gebėjimai	3,8	3,2	3,8	3,3
	Gebėjimas kritiškai mąstyti	4,5	4	4,4	3,9
	Socialinio teisingumo ir pilietiškumo suvokimo gebėjimai	4,6	4	4,6	4,1
	Vidurkis:	4,6	4,05	4,53	3,88
Savikontrolės	Gebėjimas valdyti emocijas	4,9	4,3	4,6	4
	Vidurkis:	4,9	4,3	4,6	4
Savęs suvokimo	Gebėjimas būti savikritišku	4,4	4,1	4,4	3,9
	Gebėjimas būti iniciatyviam	4,7	4,1	4	3,4
	Vidurkis:	4,55	4,1	4,2	3,65
Bendras vidurkis:		4,64	4,15	4,5	3,9

Tyrimo rezultatų analizė parodė, kad tiek Lietuvos, tiek Latvijos studentai aukštai vertina visus pateiktus „minkštuosius“ gebėjimus, kurie yra reikalingi ir svarbūs pedagoginėje profesinėje veikloje (LT – 4,64, LV – 4,5). Visų respondentų nuomonė vieninga, kad iš visų 5 „minkštųjų“ gebėjimų kategorijų profesinėje veikloje labiausiai svarbi – socialinė (LT – 4,85, LV – 4,7), o mažiausiai svarbios – komunikavimo (LT ir LV po 4,3) bei Latvijos studentams – savęs suvokimo (4,2). Iš komunikavimo kategorijos mažiausiai reikšmingi bendrauti užsienio kalba gebėjimai (LT – 3,6, LV – 3,7) bei iš aukštesnio mąstymo lygio kategorijos – verslumo gebėjimai (LT ir LV po 4). Lietuvos studentų nuomone, patys svarbiausi „minkštieji“ gebėjimai yra gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti (4,9), gebėjimas organizuoti ir planuoti (4,9), gebėjimas taikyti žinias praktikoje (4,9), gebėjimas valdyti emocijas (4,9), gebėjimas dirbti komandoje (4,8), gebėjimas valdyti problemų sprendimus (4,8), gebėjimas priimti sprendimus (4,8), gebėjimas adaptuotis naujose situacijose (pokyčių valdymas)

(4,8), gebėjimas generuoti naujas idėjas (kūrybiškumas) (4,8), o Latvijos studentams svarbiausi – gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti (4,8), gebėjimas organizuoti ir planuoti (4,8), gebėjimas valdyti problemų sprendimus (4,8), gebėjimas priimti sprendimus (4,8).

Apklausoje duomenys atskleidė, kad savanoriškos veiklos metu įgytus „minkštuosius“ gebėjimus Lietuvos studentai vertina aukštesniu įverčiu (4,15) negu Latvijos studentai (3,9). Savanoriškos veiklos metu būsimieji pedagogai labiausiai ugdo ir vysto socialinės kategorijos gebėjimus (LT – 4,6, LV – 4,5), o mažiausiai – komunikavimo kategorijos gebėjimus (LT – 3,1, LV – 3,2), analogiškai, kaip ir aptariant reikalingiausias gebėjimus pedagogo profesinėje veikloje. Studentų nuomone, iš komunikavimo kategorijos mažiausiai ugdomi gebėjimas bendrauti užsienio kalba (LT – 3,1, LV – 3,2) bei tarpkultūrinio bendravimo gebėjimai (LT – 3,6, LV – 3,4) o iš aukštesnio mąstymo lygio kategorijos – verslumo gebėjimai (LT – 3,2, LV –

3,3) bei Latvijos studentai įvardino ir gebėjimą vadovauti (lyderystė) (LV – 3,5). Savęs suvokimo kategorijoje Latvijos studentai mano, kad mažiausiai įgyja būti iniciatyviu gebėjimą (LV – 3,4), analogiškai, kaip ir aptariant reikalingiausius gebėjimus pedagogo profesinėje veikloje.

Išnagrinėjus tyrimo rezultatus atskleista, kad Lietuvos studentų įgytų „minkštųjų“ gebėjimų savanoriškos veiklos metu mastas didesnis, lyginant su Latvijos studentais. Lietuvos studentai aukštai vertina ir mano, kad įgijo svarbios patirties gebėjimo dirbti komandoje (4,6), gebėjimo bendrauti ir bendradarbiauti (4,6), gebėjimo priimti sprendimus (4,4), gebėjimo adaptuotis naujose situacijose (pokyčių valdymas) (4,4), gebėjimo organizuoti ir planuoti (4,3), gebėjimo valdyti emocijas (4,3), gebėjimo valdyti problemų sprendimus (4,2), gebėjimo taikyti žinias praktikoje (4,2), gebėjimo dirbti savarankiškai (4,2), o Latvijos studentai – gebėjimo dirbti komandoje (4,5), gebėjimo bendrauti ir bendradarbiauti (4,5), gebėjimo organizuoti ir planuoti (4,2), gebėjimo priimti sprendimus (4,2). Daugiau kaip pusė respondentų, dalyvavusių savanoriškoje veikloje, teigiamai vertina koreliaciją tarp savanoriškos veiklos metu įgytų „minkštųjų“ gebėjimų ir pasitikėjimo savimi būsimoje profesinėje veikloje (LT – 57,4 proc., LV – 54,6 proc.).

Apibendrinimas

Tyrimo duomenų analizė patvirtino teorinėje darbo dalyje nagrinėtą savanorystės aktualumą (Khasanzyanova, 2017; Pevnaya ir Pevnaya, 2019; Karasevičiūtė, 2013), „minkštųjų“ gebėjimų reikšmę pedagoginėje veikloje (Lippman, Ryberg, Carney, Moore, Trends, 2015), savanorystės pozityvią įtaką ugdantis „minkštuosius“ gebėjimus (Fényes, Markos, Mohácsi, 2021; Boru, 2017; Giancaspro, Manuti, 2021; Lamanuskas ir Augienė, 2015). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tiek Lietuvos, tiek Latvijos Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo studijų programų studentų dalyvavimas savanoriškoje veikloje nesisteminis – respondantai tokiose veiklose dažniausiai dalyvavo nereguliariai, o laikas nuo laiko ar atsitiktinai. Ir Lietuvos, ir Latvijos studentai aukštai vertina visus pateiktus „minkštuosius“ gebėjimus, kurie yra reikalingi ir svarbūs pedagoginėje profesinėje veikloje. Savanoriškos veiklos metu įgytus „minkštuosius“ gebėjimus Lietuvos studentai vertina aukštesniu įverčiu negu Latvijos studentai. Savanoriškos veiklos metu tiek Lietuvos, tiek Latvijos būsimieji pedagogai labiausiai ugdo ir stiprina socialinės kategorijos gebėjimus, o mažiausiai komunikavimo kategorijos gebėjimus. Tyrimo rezultatai rodo, kad Lietuvos

studentų įgytų „minkštųjų“ gebėjimų savanoriškos veiklos metu mastas didesnis, lyginant su Latvijos studentais. Tiek Lietuvos, tiek Latvijos studentai mano, kad įgijo svarbios patirties gebėjimo dirbti komandoje, gebėjimo bendrauti ir bendradarbiauti, gebėjimo priimti sprendimus, gebėjimo organizuoti ir planuoti. Lietuvos studentai mano dar papildomai įgiję svarbių „minkštųjų“ gebėjimų – gebėjimo adaptuotis naujose situacijose (pokyčių valdymas), gebėjimo valdyti emocijas, gebėjimo valdyti problemų sprendimus, gebėjimo taikyti žinias praktikoje, gebėjimo dirbti savarankiškai. Dauguma abiejų šalių respondentų, dalyvavusių savanoriškoje veikloje, teigiamai vertina koreliaciją tarp savanoriškos veiklos metu išugdytų minkštųjų gebėjimų ir pasitikėjimo savimi būsimoje profesinėje veikloje. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad egzistuoja tiesioginės savanoriškos veiklos ir „minkštųjų“ gebėjimų ugdymo(si) sąsajos: savanoriškoje veikloje dalyvaujantys abiejų šalių būsimieji pedagogai nurodo įgiję bendravimo, bendradarbiavimo, konfliktų sprendimo, kritinio mąstymo, problemų sprendimo gebėjimų, kuriuos jie numato naudoti pedagoginiame darbe bei visuomeninėse veiklose. Studentai nurodo, kad jau įgytus gebėjimus savanoriškų veiklų metu jie patobulino. Remiantis tyrimo rezultatais, galima rekomenduoti pedagoginių programų studentams ar planuojantiems rinktis tokias studijų programas įsitraukti į savanoriškas veiklas, taip atliekant ne tik naudingą veiklą visuomenei, bet ir įgyjant bei tobulinant asmenines savybes, gebėjimus, kompetencijas, reikalingas pedagoginiame procese.

Išvados

1. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė atskleidė: savanoriška veikla yra svarbi socialiniu, profesiniu, asmeniniu aspektais, prisidedanti prie visuomenės pažangos ir asmens tobulėjimo. Studijų metu studentai, dalyvaudami savanoriškoje veikloje, turi galimybę suvokti savo asmeninį potencialą, įgyti „minkštųjų“ gebėjimų strategiškai svarbių būsimam karjeros valdymui. Įsitraukimas į savanorišką veiklą suteikia galimybę ugdyti(s) naujus bei stiprinti turimus „minkštuosius“ gebėjimus, leidžia sužinoti savo vertybines nuostatas, suteikia galimybę spręsti iškilusias problemas, pažinti ir priimti skirtingas kultūras, pažinti žmonių santykius, dirbti komandoje, ši veikla ugdo konfliktų sprendimo, kritinio mąstymo, vadovavimo įgūdžius, kurie leidžia įgyti pasitikėjimo savimi ir pasirengti karjerai.
2. Tyrimo rezultatų analizė atskleidė: dauguma tyrime dalyvavusių būsimųjų pedagogų ypač aktualius „minkštuosius“ gebėjimus

pedagoginėje veikloje vertina pozityviai, pripažįsta jų reikšmingumą profesinėje karjeroje. Lietuvos ir Latvijos būsimoji pedagogai nurodė, kad savanoriškos veiklos metu įgijo svarbių gebėjimų, kurių prireiks būsimoje pedagoginėje praktikoje. Nors Latvijos būsimoji pedagogai labiau išitraukę į savanorišką veiklą nei Lietuvos pedagoginių studijų studentai, tyrimas neatskleidė esminių skirtumų tarp apklaustųjų Lietuvos ir Latvijos pedagoginių studijų studentų nuostatų į

savanorišką veiklą ir jos metu „minkštųjų“ gebėjimų įgijimą ir šių gebėjimų taikymą pedagoginėje veikloje. Pagrindiniai motyvai, skatinantys studentus įsitraukti į savanoriškas veiklas: noras padėti kitiems, naujų draugų ir pažinčių radimas, noras įgyti didesnio pasitikėjimo savimi, noras dalyvauti visuomeniniame gyvenime, naujų iššūkių troškimas. Būsimųjų pedagogų teigimu, „minkštieji“ gebėjimai sėkmingai plėtojami savanoriškų veiklų metu.

Literatūra

1. Automatinis pripažinimas tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos. (2015). Lyginamoji analizė.
2. Boru, N. (2017). The Effects of Service Learning and Volunteerism Activities on University Students in Turkey. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1141430.pdf>.
3. Cinque, M. (2016). “Lost in translation”. *Soft Skills Development in European Countries*. [https://doi.org/10.18543/tjhe-3\(2\)-2016pp389-427](https://doi.org/10.18543/tjhe-3(2)-2016pp389-427).
4. Communication on EU Policies and Volunteering: Recognising and Promoting Crossborder Voluntary Activities in the EU. (2011). European Commission.
5. Dėl 2022 metų paskelbimo savanorystės metais. LR Seimo 2021-05-13 Nutarimas Nr. XIV-314 (Vilnius).
6. ES Tarybos rekomendacija Nr. 2018/C 189/01 „Dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų“. (2018).
7. Fényes, H., Markos, V., Mohácsi, M. (2021). Volunteering Among Higher Education Students as Part of Individual Career Management. <https://www.proquest.com/openview/9fa080c7e19d6ef7e5e245ae91320ea0/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2042663>.
8. Flash Eurobarometer 478. (2019). How do We Build a Stronger, More united Europe? The Views of Young People.
9. Giancaspro, M. L., Manuti, A. (2021). Learning to Be Employable Through Volunteering: A Qualitative Study on the Development of Employability Capital of Young People. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.574232/full>.
10. 1Jaunimo savanoriškos veiklos vystymas Lietuvoje. (2020). Tyrimo ataskaita.
11. Karasevičiūtė, S. (2013). Suaugusiųjų savanoriškos veiklos profesionalizacijos raiška mokymosi visą gyvenimą kontekste (daktaro disertacija). <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:1898224/datastreams/MAIN/content>.
12. Kechagias, K. (2011). Teaching and Assessing Soft Skills. Neapolis (Thessaloniki).
13. Khasanzyanova, A. (2017). How volunteering helps students to develop soft skill. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11159-017-9645-2>.
14. Lamanauskas, V. ir Augienė, D. (2015). Universiteto studentų karjeros supratimas, darbo vertybių, kompetencijų ir studijų įtakos profesinei karjerai vertinimas. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė*, 7(1), 8-26.
15. Lippman, L. H., Ryberg, R., Carney, R., Moore, A. K., Trends, Ch. (2015). Key “Soft Skills” That Foster Youth Workforce Success: Toward a Consensus Across Fields.
16. Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-01-15 įsakymu Nr. ISAK-54.
17. Pater, K. (2022). Savanoriai – Europos ateitį kuriantys piliečiai. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021IE3078&from=EN>.
18. Pedagogo rengimo reglamentas. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-01-08 įsakymu Nr. V-54.
19. Pevnaya, M. V., Pevnaya, E. I. (2019). Volunteering Of University Students As A Resource For The Development Of Higher Education. https://www.researchgate.net/publication/330373791_Volunteering_Of_University_Students_As_A_Resource_For_The_Development_Of_Higher_Education.
20. Savanoriška veikla. (2022). Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/neyvriausybinu-org-anizaciju-politika/savanoriska-veikla?lang=lt>.
21. Skolotāja profesijas standarts. Saskaņots Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2020. gada 12. jūnija sēdē, protokols Nr. 5 (2020).
22. Trepulė, E. (2019). 21 amžiaus gebėjimai. <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/21a.gebėjimai-epale.pdf>.
23. Valickas, A., Chomentauskas, G., Dereškevičiūtė, E., Žukauskaitė, I., Navickienė, L. (2015). Asmeninės karjeros valdymas studentui. Vilnius: leidykla AB „Titnagas“.

ATTITUDE OF FUTURE TEACHERS TOWARDS THE INTERFACE OF VOLUNTARY ACTIVITIES AND DEVELOPMENT OF “SOFT“ SKILLS: THE CASE OF LITHUANIAN AND LATVIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Summary

In Lithuania, 2022 was announced as the Year of Volunteering. This was one of the reasons for conducting this research and delving into the phenomenon of volunteering, the skills developed during volunteering activities, and the relevance of these skills in pedagogical activities. The role of the educator in contributing to the education of the future generation is extremely important; therefore, educators themselves should not only have extensive professional knowledge but also reinforce personal and interpersonal skills, known as “soft” skills, which help to become a mature person capable of solving personal problems, be active in a working environment, be ready to work both independently and in a group, take the initiative, etc. The article raises a problematic question - what are the connections between voluntary activities and the development of students’ “soft” skills? The research aims to reveal future educators’ attitudes to the links between voluntary activities and developing “soft” skills. The research applied the methods of scientific literature and document analysis, a written survey, and statistical analysis of the obtained data. The analysis of scientific literature revealed that volunteering could take very different forms – volunteering activities and volunteering services; local, national and international volunteering; specialised activities; activities of the representatives of specific age groups; and short-term and long-term volunteering. Each form has its own advantages, so it is very important to choose not only the topic but also the form that meets the volunteer’s needs. The study results showed that the participation of both Lithuanian and Latvian students in voluntary activities is not systematic. They reveal that the level of enhanced “soft” skills acquired by Lithuanian students during volunteering is greater compared to Latvian students. The future pedagogues of both countries positively assess both the volunteering phenomenon itself and the “soft” skills acquired during volunteering, which are especially important for developing specialists’ competencies, pedagogical professional and social activities. Both Lithuanian and Latvian students highly value the importance of volunteering and believe that they gained important experience and developed and reinforced “soft” skills, which are very important in their future professional activities - the abilities to work in a team, communicate and cooperate, make decisions, organise, and plan.

Keywords: competencies, students of pedagogical studies, “soft” skills, volunteering.

Informacija apie autorius

dr. Algimantas Bagdonas. Kauno kolegijos Menų ir ugdymo fakulteto Pedagogikos katedros docentas. Mokslinių tyrimų kryptys: ugdymo psichologija, švietimo vadyba.
El. pašto adresas: algimantas.bagdonas@go.kauko.lt

Nijolė Meškeliėnė. Kauno kolegijos Menų ir ugdymo fakulteto Pedagogikos katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: adaptacija, universalieji gebėjimai.
El. pašto adresas: nijole.meskeliene@go.kauko.lt

dr. Svetlana Ušča. Rezeknės technologiju akademijas (Latvija) Edukologijas, kalbos ir dizaino fakulteto lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: pedagogika, pagalba besimokantiems iš socialinės rizikos grupių.
El. pašto adresas: svetlana.usca@rta.lv

Jana Grava. Liepojas universiteto (Latvija) Pedagogikos ir socialinio darbo fakulteto docentė. Mokslinių tyrimų kryptis: edukologija.
El. pašto adresas: jana.grava@liepu.lv